

Matinea

Jatkoa edelliseltä sivulta.

Istutaan alas pieneen neuvonpi-
toon. Hannu Luotonen ja ely-kes-
kuksen biologi **Arvo Ohtonen**
avaavat Kansalaisen karttapaikan.

– Tuossa kohtaa se suunnilleen
oli, virkamiehet osoittavat muistel-
len omia retkiään seudulla.

Paikka on sama, jota jo tuli etsit-
tyä huonolla menestyksellä. Kartan
perusteella järven länsipuolelta ei
kannata yrittää, on melkoista jyr-
kännettä ja suotakin, uimahommiksi
voisi mennä.

Päädytään samaan tuttuun met-
säautotiehen.

– Puronvartta pitkin alas. Auton
saa varmasti tienreunaan, Ohtonen
neuvoo.

Ja sinne taas. Metsäautotiellä täy-
tetään tukkirekkaa, mikä hidastaa
hieman muttei estä kohteelle menoa.
Ensimmäinen yritys löytää oikea
paikka menee pieleen: puro osoit-
tautuu vääräksi.

Tuossa on toinen puro. Kartan ja
auton trippimittarin lukeman ver-
taileminen kannattaa: tämän täytyy
olla se oikea.

Maasto puron molemmin puolin
on miellyttävästi sammalpeitteinen.
Risukkoa ja kaatuneita puita on pai-
koin, mutta ne on helppo sivuuttaa
hyppäämällä välillä puron yli toi-
selle puolelle.

Paikoin vesi solisee. Purossa on
muutamia pieniä, 20–50 senttimet-
riä korkeita pikkuputouksia, mutta
ne eivät nyt kelpaa. Noin 500 metrin
päässä tieltä alkaa kuulua isompaa
veden kohinaa.

Puro pudottautuu jyrkästi alas. Ja
tuossa se nyt vihdoin on, aivan jal-
kojen alla!

Vesi laskeutuu louhikon kautta luh-
taan, jonka toisella puolella on pysty-
suora kallioseinämä. Tuonne ylös se
solina silloin edelliselläkerralla kuului.

Vaikka vettä on vähän, putous –
jos se nyt aikanaan siksi kelpuute-
taan – on komea. Pituutta sillä on
varmastikin 15 metriä, korkeuttakin
useampi. Luokiteltaisiinkohan tämä
porrasputoukseksi?

Putouspuolelle ei löydy kartalta nimeä.
Metsä on nimetty Sahinsaloksi.

Seutu on todella kaunista, hieman
samantapaista kuin Kolvananuuros-
sa. Suppilovahveroita löytyy kotiin
viemisiksi asti.

Täällä ei ole tainnut kovin moni
käydä. Mitään polkuja opasteista
puhumattakaan ei tietenkään ole.
Kannattaisikohan Kontiolahden kun-
nan, Suomen Ladun tai jonkin muun
tahon tosissaan miettiä, jos sellaiset
ja vaikka nuotiopaikan putouksen
tyvelle laittaisi? Varmasti kiinnos-
taisi retkeilijöitä ja muita luonnos-
sa liikkujia.

Kulkuohjeen voi antaa jo tässä.
Kuutostietä pitkin Joensuusta poh-
joiseen ohi Kontiolahden ja sen jäl-
keen käänös oikealle Heinävaaraan.
Tätä tietä yhdeksän kilometriä ohi
Kyykän sekä Kolvananuuron riste-
yksen kohtaan, jossa tie haarautuu
oikealle kohti Matovaaraa ja vasem-
malle Suurivaarantietä.

Suurivaarantietä pitkin noin kuu-
sisataa metriä. Huomaamaton metsä-
autotie risteää vasemmalle, käänös
sinne. Tätä tietä pitkin 1,7 kilometriä
kohtaan, jossa selvästi näkyvä puro
alittaa tien.

Puronvartta seuraten noin puo-
li kilometriä etelään, ja siinä se on.
Maallikkona tälle putoukselle voi-
si antaa jopa kaksi tähteä, kululle
ehkä luonnehdinnan vaikea. Mitähän

Voisikohan Pohjois-Karjalassa olla muitakin vesiputouksia, joiden olemassaolosta ei oikein tiedetä?

mieltä Jussi Laine olisi tästä putouk-
sesta? Lähetetäänpäs hänelle pari
kuvaa näyttille.

– Kivan näköinen pieni putoushan
se näkyy olevan!

Laineen vastaus tulee miltei heti,
muttei hän vielä lupaa, että Sahin-
salon puron putous pääsisi hänen
sivustolleen.

– Se pitäisi nähdä itse paikan pääl-
lä. Kokonaisuus nimittäin ratkaisee
aina. Keväällä virtaama lienee joka
tapauksessa paljon suurempi.

Tervetuloa katsomaan, Jussi Laine,
vaikka ensi keväänä!

Vesiputoukselle ei ole olemassa viral-
lista määritelmää. Joidenkin mielestä
vesiputouksiksi voidaan sanoa ainoas-
taan täysin vapaasti putoavia koskia.

Kosken ja putouksen ero on häily-
vä. Vesiputoukseksi saatetaan jossain
laskea melko loivakin koski, kunhan
siinä on vain vettä tarpeeksi.

Jussi Laine määrittelee putouksen
suunnilleen seuraavasti: jos koskea
kohti katsoo suorassa kulmassa edes-
tä, ja se näyttää putoukselta, sen voi
laskea vesiputoukseksi.

Suomen vesiputoukset -sivustolle
hyväksyttäviltä putouksilta edellyte-
tään lisäksi, että putous virtaa vapaana
ympäri vuoden ilman ihmisen häi-
rintää eikä se ole ihmisen rakentama,
vaan virtaa luonnollisella peruskal-
liolla.

Putouksen kokonaiskorkeuden on
oltava vähintään 2–3 metriä, ja koh-
teella pitää olla selvästi erottuva ylä-
ja alataso suoraan edestä katsottuna.
Putouksen on myös sijaittava Maan-
mittauslaitoksen virallisiin karttoihin
merkityssä pysyvässä jokiuomassa.

– Ehdot eivät kuitenkaan ole
kivenhakatut, vaan viime kädes-
sä kohteen esteettinen kokonaisuus
ratkaisee, Laine sanoo.

Wikipedia määrittelee kosken ja
vesiputouksen seuraavasti: *Koski on
vesiväylän virtapaikka, joka on
yleensä myös kivikkoinen. Vesi-
putouksesta poiketen koskessa vesi
virtaa uoman pohjaa pitkin eikä
putoa vapaasti. Koski alkaa niskalta
ja päättyy usein suvantoon. Näi-
den paikkojen korkeusero on kos-
ken korkeus. Veneellä laskemiseen
soveltumattomia jyrkkäputouksi-
sia koskia kutsutaan könkäiksi.*

Sahinsalon putouksen ”löytyminen”
paneerimattomien, voisikohan Poh-
jois-Karjalassa olla muitakin vesiputo-
uksia, joiden olemassaolosta ei oikein
tiedetä? Se ainakin on varmaa, että
kyseisenlaisia upeita luontokohteita
maakunnassa on yhä edelleen monin
paikoin, paljon sellaisiakin, joita ei
ole nähtävyyksiksi nimetty missään.

On vanhaa metsää, jyrkkiä kalli-
oita, louhikkoja, nummen tapaisia
dyynejä, puro- ja norouomia... sekä
ehkä myös vesiputouksia.

Mikäli jollakulla on tiedossa tällai-
nen kohde – siis mielellään vesipu-
tous, pienikin kelpaa – sanomalehti
Karjalainen on hyvin kiinnostunut
kuulemaan sellaisesta. Tietoja ja vaik-
kapa valokuvia voi lähettää sähkö-
postilla tämän jutun kirjoittajalle
osoitteeseen hannu.kauhanen@karjalainen.fi.

Vinkin kohteesta voi antaa myös
Suomen vesiputoukset -sivustolle.

Ja jos maakunnallinen vesiputous
on näkemättä ja kokematta, ei muuta
kuin nokka kohti Katajapuroa, Tar-
hapuroa tai Sahinsaloo. Varsinkaan
myöhäiskevällä toukokuussa petty-
mystä ei tarvitse pelätä, mutta kyl-
lä vesi kuohuu näissä putouksissa
myös syksyisin.

GRAFIikka: EVELIINA SALOMAA

Tietokulma

Sahinsalon putous

- **Korkeus (yht.):** 7 metriä
- **Korkein porras:** 2 metriä
- **Pituus:** 15 metriä
- **Virtaama (kesk.):** ei mitattu
- **Virtaama (huippu):** ei mitattu
- **Luokitus:** Porrasputous
- **Vesistö:** Purolla ei nimeä
- **Leveysaste:** 62.861257 (N)
- **Pituusaste:** 29.883971 (E)
- **Paikkakunta:** Kontiolahti
- **Pääsy:** Vaikea
- **Ajo-osoite:** Suurivaarantie 5, Kontiolahti (risteys, josta metsä-
autotie kääntyy)

Lähde: Hannu Kauhanen

Harva on käynyt Sahinsalon putouksella.

Jussi Laine on vierailut

Hannu Kauhanen

Suomen vesiputoukset -sivustol-
la esitellään 58 vesiputousta, joil-
la sivuston ylläpitäjä, espoolainen
Jussi Laine, 34, on vierailut kai-
killa.

– Tässä on ollut se perusta, että
sivustolla ovat vain ne luonnon-
tilaiset putoukset, joilla olen itse
käynyt ja joita kuvannut, Laine
sanoo.

Lisää putouksia on sivustolle
tulossa, kunhan vain Laine pää-
see niillä käymään ja ne kuvaa-
maan. Hän on yksin pitänyt yllä
sivustoa vuoden 2013 alusta asti.

Kuvausasioissa Laine on tehnyt
yhteistyötä muidenkin kuvaaji-
en kanssa. Putousten hydrologisia
faktoja hän selvittellyt yhteistyös-
sä Suomen ympäristökeskuksen
kanssa.

Vesiputouksia Laine on kuvan-
nut aktiivisesti seitsemän vuotta.

– Ei meitä varmasti monta
Suomessa ole, jotka tällä lailla
harrastavat yksinomaan vesiputo-
uksia. Toki monet retkeilyä har-
rastavat käyvät katsomassa näitä
putouksia.

Virtaava vesi on kiinnostanut
Lainetta aina varhaislapsuudes-
ta lähtien. Vanhempiansa kanssa